

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/o-ipn/struktura/doradcy-prezesa/157295,Dr-hab-Slawomir-Cenckiewicz.html>
28.02.2026, 09:27

Dr hab. Sławomir Cenckiewicz

Doradca Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej ds. naukowych

Historyk i publicysta, doktor habilitowany nauk humanistycznych, publicysta. W latach 2016–2023 dyrektor Wojskowego Biura Historycznego, w latach 2016–2021 członek Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej.

W ramach działalności naukowej zajmuje się badaniami historii służb specjalnych państwa polskiego od 1944 roku do dziś, ich wpływu na społeczeństwo, gospodarkę i na państwo polskie po 1944 roku. Zajmuje się także historią najnowszą Polaków poza Polską – polską emigracją polityczną, Polonią w USA, historią opozycji antykomunistycznej w okresie Polski Ludowej.

Urodził się 20 lipca 1971 r. w Gdyni. Jest absolwentem Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego. W 1997 r. obronił pracę maderską pod kierunkiem prof. Romana Wapińskiego na podstawie rozprawy „Geneza opozycji lewicowo-liberalnej w PRL (1956–1968)” (wyróżnienie rektora). W styczniu 2003 r. w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego obronił pracę doktorską na podstawie rozprawy „Tadeusz Katelbach (1897–1977). Biografia polityczna” (promotor – prof. Roman Wapiński). W latach 2003–2006 był adiunktem w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego. W okresie 2001–2006 był pracownikiem Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku. Od lipca do listopada 2006 r. pracował w Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie. W lutym 2007 r. objął stanowisko Naczelnika w Oddziałowym Biurze Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku, które pełnił do września 2008 r.

W pracy naukowej specjalizuje się w dziejach Ludowego Wojska Polskiego, komunistycznych tajnych służb, polskiej emigracji politycznej, Polonii amerykańskiej, oporu i ruchu antykomunistycznego w PRL. Prowadził badania naukowe w Anglii i Stanach Zjednoczonych. Był dwukrotnym stypendystą Polonia Aid Foundation Trust w Londynie (w 2000 i 2004 r.). W 2000 r. otrzymał grant Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku. W latach 2005–2007 był stypendystą Free Speech Foundation w Chicago. W latach 2003–2005 był sekretarzem redakcji rocznika naukowego „Niepodległość” (w Warszawie). Od 1999 r. jest również członkiem Rady Porozumiewawczej Badań nad Polonią.

Jest autorem około 200 publikacji naukowych, popularnonaukowych i źródłowych. Opublikował wiele książek, m.in. „Oczami bezpieki. Szkice i materiały z dziejów aparatu bezpieczeństwa PRL”, Kraków 2004 (II nagroda w Konkursie Literackim im. Józefa Mackiewicza w 2005 r. oraz wyróżnienie w Konkursie Literackim im. Brutusa w 2005 r.), „Tadeusz Katelbach (1897–1977). Biografia polityczna”, Warszawa 2005 (Nagroda im.

Jerzego Łojka w 2006 r.), „SB a Lech Wałęsa. Przyczynek do biografii”, Gdańsk-Kraków-Warszawa 2008 (wspólnie z Piotrem Gontarczykiem; obu autorom redakcja „Gazety Polskiej” przyznała tytuł Człowieka Roku 2008), „Sprawa Lecha Wałęsy”, Poznań 2008 oraz „Śladami bezpieki i partii. Studia. Źródła. Publicystyka”, Łomianki 2009; „Gdański Grudzień '70”, Gdańsk-Warszawa 2009, „Anna Solidarność. Życie i działalność Anny Walentynowicz na tle epoki (1929–2010)”, Poznań 2010, „Długie ramię Moskwy. Wywiad wojskowy Polski Ludowej 1943–1991 (wprowadzenie do syntezy)”, Poznań 2011, „Atomowy szpieg. Ryszard Kukliński i wojna wywiadów”, Poznań 2014, „Lech Kaczyński. Biografia polityczna 1949–2005”, Poznań 2012 (współautor) i „Prezydent Lech Kaczyński (2005–2010)”, Warszawa 2016 (współautor).

W 2006 r. przewodniczący Komisji Likwidacyjnej WSI, a później doradca szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego. Wiceprzewodniczący Komisji Archiwalnej przy Naczelnym Dyrektorze Archiwów Państwowych (od 2016 r.).

W dniu 5 stycznia 2016 r. minister obrony narodowej Antoni Macierewicz powołał Sławomira Cenckiewicza na stanowisko dyrektora Centralnego Archiwum Wojskowego i Pełnomocnika MON ds. Reformy Archiwów Państwowych. 4 czerwca 2016 r. Sławomir Cenckiewicz został dyrektorem Wojskowego Biura Historycznego im. gen. K. Sosnkowskiego.

W 2007 r. prezydent Lech Kaczyński przyznał Sławomirowi Cenckiewiczowi Srebrny Krzyż Zasługi.

Uchwałą Sejmu RP z dnia 23 czerwca 2016 r. powołany na członka Kolegium IPN.

Na pierwszym posiedzeniu 28 czerwca 2016 r. został wybrany na zastępcę przewodniczącego Kolegium IPN. Wiceprzewodniczący Kolegium drugiej, trzeciej i piątej kadencji. W wyniku wyborów 15 czerwca 2021 r. ponownie został wiceprzewodniczącym Kolegium IPN.

3 stycznia 2022 roku objął funkcję doradcy prezesa IPN ds. naukowych. W związku z powierzeniem nowych zadań 21 grudnia 2021 r. dr hab. Cenckiewicz złożył rezygnację z członkostwa w Kolegium IPN.